

Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Dato: 25.07.2016
Saksbeh: Bjørn Nøttum
Saksnr: 16/2999-2
Løpenr: 41346/16
Arkivkode: B08
Deres ref:

HØRING OM ENDRING I OPPLÆRINGSLOVEN OG FRISKOLELOVEN - SKOLEMILJØ

Vi viser til høringsbrev av 20.4.16.

En av de mest sentrale oppgavene for skoler og skoleeiere er å sikre at alle elever opplever at de har et trygt og godt skolemiljø. Karmøy kommune slutter seg til regjeringens seks konkrete mål og prinsipper når det gjelder arbeidet mot mobbing:

- Det skal ikke skje
- Det skal nytte å si fra
- Regelverket skal virke
- Kompetansen skal nå helt ut
- Barnehage- og skoleeier er avgjørende
- Barn og unge skal stå i sentrum

Karmøy kommune vil konsentrere denne høringsuttalelsen om følgende seks punkter:

1. Håndhevingsorgan
2. Håndhevingsordning
3. Skoleeiers ansvar og rolle
4. Klageorgan
5. Saksgang og dokumentasjon
6. Bruk av tvangsmulkt

1. Håndhevingsorgan

Karmøy kommune støtter forslaget om at det er fylkesmannen som skal være håndhevingsorgan (melde-/ klageinstans) for brudd på aktivitetsplikten. Kommunen ser det ikke som tjenlig at det opprettes et eget organ som håndhever brudd på skoleeiers aktivitetsplikt. Et eventuelt sentralt plassert organ som kun skal følge opp saker knytte til det nye lovforslaget vil i praksis være vanskelig å gjennomføre. Mobbesaker er som regel komplekse og sammensatte saker som krever at man ser helhetlig på elevers rettigheter i opplæringsloven. Fylkesmannen har en rolle knytte til hele opplæringsloven i forhold til skoleeier og kan dermed bedre bidra til at elevene sikres et godt og trygt skolemiljø på alle områder. I tillegg er det en fordel at fylkesmannen kjenner de lokale forholdene.

2. Håndhevingsordning

Karmøy kommune mener at skoleeiers rolle i håndhevingsordningen ikke er klart nok definert. Ordningen legger opp til at elever og foresatte lettere skal kunne ta direkte kontakt med håndhevingsorganet (fylkesmannen) dersom de mener at skolen ikke har oppfylt sin aktivitetsplikt. Kommunen har forståelse for intensjonen om en lettere og mer direkte tilgang til håndhevingsorganet for foresatte og elever. Ordningen vil imidlertid kunne være med på å gjøre skoleeiers rolle og ansvar utydelig. I forslaget § 9A-11 foreslår departementet at det skal være mulig å ilegge skoleeier tvangsmulkt etter vedtak om pålegg om retting eller tiltak som en del av håndhevingen av skolens aktivitetsplikt i enkeltsaker. Dette henger dårlig sammen med at skoleeier ikke skal være involvert før foresatte og elever kontakter håndhevingsorganet. Selve spørsmålet om bruk av tvangsmulkt blir tatt opp senere i denne høringsuttalelsen.

Karmøy kommune foreslår derfor at henvendelsen fra foresatte og elever som mener at skolen ikke har oppfylt aktivitetsplikten sin skal gå via skoleeier. Skoleeiers rolle skal være å kvalitetssikre informasjon fra skolen, foresatte og elev før dette videresendes til fylkesmannen. En slik praksis vil kunne medføre en forsinkelse på dette tidspunktet i saksbehandlingen, men vi mener tiden vil bli spart inn i fylkesmannens utredning av om skolen har oppfylt sin aktivitetsplikt eller ikke.

3. Skoleeiers ansvar og rolle

Gjennomgående i forslaget fra regjeringen er det utydelig hvilken rolle og plikter skoleeier skal ha i forhold til arbeidet med å følge opp aktivitetsplikten. Dette kan føre til usikkerhet og uklarhet og man kan se for seg at skoler mener at skoleeier ikke har noen rolle i forhold til kapittel 9a utover at skoleeier skal informeres og kunne bli ilagt tvangsmulkt. Lovteksten bør etter Karmøy kommunes mening redigeres slik at «skolen» endres til «kommunen/ fylkeskommunen» der dette er naturlig. Arbeidet med å sikre elevene et godt og trygt læringsmiljø er et overordnet skoleeieransvar. Dersom en kommune skal lykkes i arbeidet med det psykososiale miljøet må det være skoleeier som har hovedansvaret på alle områder, og dette må komme tydeligere frem i den endelige i lovteksten.

4. Klageorgan

Regjeringen foreslår at Utdanningsdirektoratet skal være klageinstans over fylkesmannens vedtak, dette blir ikke gitt en lovmessig forankring. Karmøy kommune støtter ikke regjeringens forslag, men foreslår i stedet at det opprettes et eget klageorgan. Dette må være et utvalg med bred faglig kompetanse og med representasjon fra kommune og fylkeskommune.

5. Saksgang og dokumentasjon

Regjeringen foreslår å ta vekk ordningen med enkeltvedtak, men sier lite om hva som skal erstatte dette. Ordningen med enkeltvedtak er etter hvert blitt godt kjent og mange skoler har dette innarbeidet i sin praksis. Regjeringen argumenterer med at ordningen med enkeltvedtak er tidkrevende og vanskelig å gjennomføre for skolene, og at mye tid og ressurser går med på å ta stilling til om og når enkeltvedtak skal fattes. Regjeringen bygger dette på Djupedalutvalget sin innstilling. Karmøy kommune ser utfordringene rundt ordningen med enkeltvedtak, men disse kan i noen grad skyldes at ordningen ikke har fått virke lenge nok. Det er i uansett tvilsomt om et nytt sett med saksbehandlingsregler automatisk vil løse utfordringene som i dag er knyttet til enkeltvedtaksordningen.

Karmøy kommune mener på bakgrunn av argumentasjon ovenfor at det er for uklart hvilke saksbehandlingsregler som skal erstatte enkeltvedtaksordningen. Det sies blant annet lite om krav til dokumentasjon, ansvarsforhold og roller for skole og kommune/ fylkeskommune. Man kan for eksempel tenke seg at en skole konkluderer med at en elev ikke er utsatt for en krenkelse og dermed kan ha det trygt og godt på skolen selv om de foresatt og eleven har sagt fra om at

dette ikke er tilfelle. Karmøy kommune mener at det ikke går tydelig nok frem av lovforslaget hvordan skolen for eksempel skal håndtere et slikt tilfelle. Det er heller ikke klart nok hva som er «nødvendige og tilstrekkelige undersøkelser» og hvordan dette skal dokumenteres.

6. Bruk av tvangsmulkt

Karmøy kommune har satt i gang et systematisk arbeid med barn og unges psykososiale miljø. Dette er et helhetlig arbeid der man ser de ulike tiltakene i sammenheng og ønsker å få disse til å virke forsterkende og komplementerende på hverandre. Kommunen har satt av betydelige ressurser til arbeidet både økonomisk og personalmessig. En ordning der håndhevingsorganet nærmest rutinemessig kan ilegge skoleeier en tvangsmulkt mener vi derfor er uheldig. Midler som går til eventuelle tvangsmulker vil kunne bli tatt fra midlene til det forebyggende arbeidet. En trussel om tvangsmulkt vil også kunne dreie fokus fra å finne løsninger som er til beste for elevene over på at man blir mer opptatt av å unngå en tvangsmulkt. Anledningen til å ilegge tvangsmulkt må etter kommunens mening begrenses til å bli brukt i helt spesielle tilfeller.

7. Oppsummering

Karmøy kommune støtter forslaget om at fylkesmannen blir håndhevingsorgan.

Karmøy kommune mener henvendelser fra foresatte og elever om brudd på skolens aktivitetsplikt skal gå via skoleeier til håndhevingsorganet.

Skoleeiers ansvar og rolle som ansvarlig for å oppfylle elevenes rettigheter må tydeliggjøres.

Karmøy kommune mener det bør opprettes et eget nasjonalt klageorgan over fylkesmannens vedtak og at dette ikke skal være utdanningsdirektoratet.

Karmøy kommune mener at ordningen som skal erstatte enkeltvedtak må beskrives nærmere.

Karmøy kommune mener at innføring av tvangsmulkt kan være uheldig og at det eventuelt kun gis anledning til å bruke dette i helt særlige tilfeller.

Gyda Auestad
avdelingssjef skole

Bjørn Nøttum
rådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever derfor ingen signatur.